

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

11.01.2021. Nr. 1.7-2/48
Uz 23.11.2020. Nr.2.2.1.7/20/1440

Valmieras pilsētas pašvaldībai

Par SIA „Vidzemes slimnīca”

Konkurences padome (turpmāk - KP) ir saņēmusi Valmieras pilsētas pašvaldības vēstuli, kurā lūgts KP sniegt viedokli par pašvaldības veikto līdzdalības izvērtējumu SIA „Vidzemes slimnīca”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88.panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi, vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka pašvaldība ir veikusi VPIL 88.panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, KP sniegs viedokli (atzinumu) par pašvaldības veiktā izvērtējuma atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem.

No KP iesniegtā izvērtējuma satura secināms, ka SIA „Vidzemes slimnīca” galvenie darbības veidi sastāv no stacionārajiem un ambulatorajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, nodrošinot plaša spektra diagnostikas izmeklējumus.

Tāpat saskaņā ar izvērtējumā norādīto informāciju kapitālsabiedrība sniedz laboratoriskos un radioloģijas izmeklējumus, plaušu un sirds funkcionālās diagnostikas pakalpojumus, ultrasonogrāfijas, kaulu blīvuma noteikšanas, plaušu un sirds funkcionālās diagnostikas pakalpojumus, fizikālās un rehabilitācijas medicīnas pakalpojumus, ārstu – speciālistu konsultācijas, obligātās veselības pārbaudes, autovadītāju medicīniskās komisijas, ieroču nēsāšanas medicīnas komisijas pakalpojumus.

Tāpat izvērtējumā citstarp pieminēti tādi kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi kā restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi, sava un nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana, izglītības atbalsta pakalpojumi, veļas mazgāšana.

Stacionāro pakalpojumu jomā kapitālsabiedrība ir vadošā daudzprofilu reģionālā slimnīca Vidzemes reģionā un reģionā lielākā neatliekamās medicīniskās palīdzības sniedzēja, dzemdību palīdzības, bērnu intensīvās terapijas un insulta vienības nodrošinātāja. Arī pēc administratīvi teritoriālās reformas realizācijas kapitālsabiedrība būs vienīgā ceturtā līmeņa ārstniecības iestāde, kas nodrošinās plaša spektra veselības aprūpes pakalpojumus jaunizveidotajā Valmieras novadā.

Izvērtējumā norādīts, ka SIA „Vidzemes slimnīca” nodrošina gan valsts apmaksātos, gan maksas pakalpojumus.

Attiecībā uz kapitālsabiedrības konkurentiem, izvērtējumā norādīts, ka kapitālsabiedrības lielākie konkurenti laboratorijas izmeklējumos ir SIA „CENTRĀLĀ LABORATORIJA”, SIA „E.GULBJA LABORATORIJA” un SIA „NMS Laboratorija”. Tāpat izvērtējumā vispārīgi norādīts, ka privātais sektors Valmierā ļoti sekmīgi nodrošina atsevišķu rentablo veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, ko apliecina SIA „VALMIERAS VESELĪBAS CENTRS” un SIA „Vidzemes bērnu veselības centrs „Apelsīns”” darbība.

2020.gada septiņos mēnešos valsts un pašvaldības finansējums sastāda 85,6% no kopējā kapitālsabiedrības budžeta līdzekļiem, 14,4% ir pašu nopelnītie līdzekļi, t.sk. 8,56%, kas ir ieņēmumi no pacientu līdzmaksājumiem par valsts apmaksātajiem pakalpojumiem un rezidentu apmaksas finansējums. Kapitālsabiedrības pamatdarbība tiek finansēta no publiskajiem un pašu līdzekļiem, savukārt papildu darbības tiek finansētas no pašu līdzekļiem. Kapitālsabiedrība nesāņem ne valsts, ne pašvaldības budžeta dotācijas zaudējumu segšanai.

Ja kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi pilnībā tiktu nodoti privātajam sektoram, pašvaldības ieskatā varētu iestāties kāds no sekojošiem riskiem, piemēram, kvalitātes risks, pakalpojuma sadārdzināšanās, pakalpojumu nepieejamības risks.

Izvērtējot kapitālsabiedrības sniegtos pakalpojumus, pašvaldība secina, ka līdzdalība kapitālsabiedrībā ir jāsaglabā, jo tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu šajā jomā un kapitālsabiedrības sniegtie pakalpojumi ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem ne tikai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, bet arī reģiona attīstībai.

Ja kāds no privātā sektora pārstāvjiem vērsīsies pašvaldībā ar vēlmi sniegt kādu no kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem, pašvaldība atkārtoti vērtēs riskus nodot pakalpojumu sniegšanu privātajam sektoram un to ietekmi uz pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Viedokli par pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā ir sniegusi arī Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK), kura 19.10.2020. vēstulē Nr.2020/1158 norādījusi, ka pašvaldība ar savu līdzdalību kapitālsabiedrībā nodrošina pakalpojumus, kas ir svarīgi pašvaldības administratīvajai teritorijai, līdz ar to pašvaldības līdzdalība šajā kapitālsabiedrībā ir saglabājama. Vienlaikus LTRK aicina izvērtēt, vai kādu no kapitālsabiedrības piedāvātajiem pakalpojumiem spēj nodrošināt privātais sektors.

Ņemot vērā pašvaldības izvērtējumā norādīto informāciju, kā arī pašvaldības lomu efektīvā veselības aprūpes sistēmā un pakalpojumu pieejamības veicināšanā, piemēram, vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanā un „vienas pieturas” principa realizēšanā, tādējādi nodrošinot konkrētās administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu veselības aprūpes ciklu, KP atzīst, ka SIA „Vidzemes slimnīca” pamatdarbības rezultātā tiek sniegti pakalpojumi, kas ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem.

Vienlaikus, kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to, publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet arī ir nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Ņemot vērā, ka saskaņā ar pašvaldības izvērtējumā norādīto informāciju SIA „Vidzemes slimnīca” ir konstatējami konkurenti pašvaldības administratīvajā teritorijā, piemēram, daļā par kapitālsabiedrības sniegtajiem laboratorijas izmeklējumu pakalpojumiem, KP ieskatā pašvaldībai būtu nepieciešams veikt papildu izvērtējumu¹, kurā tiktu izvērtēts, kuros veselības aprūpes pakalpojumu segmentos SIA „Vidzemes slimnīca” konkurē ar privātajiem tirgus dalībniekiem, t.sk. pašvaldības identificētajiem tirgus dalībniekiem un iespējamību

¹ Minētais izvērtējums, atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma Pārejas noteikumu 30.punktā noteiktajam veicams līdz 01.06.2022., iepriekš atkārtoti to iesniedzot KP.

atteikties no konkrēto pakalpojumu sniegšanas, t.sk. to, vai konkrēto pakalpojumu pārtraukšanas gadījumā neveidotos tirgus nepilnība, tādējādi radot negatīvu ietekmi uz konkrētā pakalpojuma pieejamību konkrētajā administratīvajā teritorijā.

Gadījumā, ja noteiktos tirgus segmentos nav konstatējama tirgus nepilnība un privātie tirgus dalībnieki ir pilnībā spējīgi nodrošināt konkrēto pakalpojumu pieejamību, KP ieskatā būtu nepieciešams izvērtēt pamatotību turpināt vai uzsākt nākotnē konkrēto pakalpojumu sniegšanu.

Tāpat KP ieskatā papildu izvērtējums būtu veicams arī par pārējiem kapitālsabiedrības sniegtajiem pakalpojumiem, piemēram, restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumiem vai veļas mazgāšanas pakalpojumiem. KP ieskatā pašreizējais izvērtējums konkrētajā daļā nav atzīstams par pilnvērtīgu un nesniedz priekšstatu par konkrēto pakalpojumu sniegšanas atbilstību VPIL 88.panta noteikumiem. KP norāda, ka konkrētajā izvērtējumā sevišķa uzmanība veltāma tirgus izpētei un ietekmes uz konkurenci izvērtējumam.

KP atbalsta pašvaldības iniciatīvu iznomāt kapitālsabiedrības telpas, vienlaikus atgādina, ka arī publiskas personas kapitālsabiedrībai ir uz vienlīdzīgiem nosacījumiem nosakāma nomas maksa par tās lietošanā nodoto telpu izmantošanu, tādējādi novēršot iespējamu neatbilstību konkurences neitralitātei.

Minētais papildu izvērtējums, atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma Pārejas noteikumu 30.punktā noteiktajam² veicams līdz 01.06.2022., iepriekš atkārtoti to iesniedzot KP.

Noslēgumā KP aicina pašvaldību un kapitālsabiedrību regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu³, konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis

² Pašvaldības, kuras administratīvi teritoriālās reformas ietvaros apvieno un kuras ir kapitāla daļu turētājas kapitālsabiedrībā, neveic šā likuma 7.pantā noteikto pienākumu. Administratīvi teritoriālās reformas ietvaros jaunizveidotās novadu pašvaldības izpilda šā likuma 7.pantā noteikto pienākumu līdz 01.06.2022.

³ Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate